

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Dalarnas län

Datum: 2003-12-10

Områdesnummer: NRO 20 041

Områdesnamn: Våmhuskölen-Anjosvarden-Stopån

Kommun: Mora (2062), Orsa (2034)

Kartblad: 15ESV

Area: 6259 ha totalt varav 6185 ha land och 74 ha vatten.

Naturgeografisk region: 32 a Norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter.

Agrara kulturlandskapsregioner: Södra Norrlands och norra Svealands skogsbygder.

Landskapsformer: Bergkullslätt.

Riksvärde:

Skogslandskap	Naturskog	Flora
Våtmarkslandskap	Platåformigt välvd mosse	Fauna
	Topogent kärr	
	Soligent kärr	
	Sumpskog	
	Sträng-flarkkärr	

Värdeomdöme: Värdet består framför allt i områdets storlek och ostörda vildmarkskaraktär. De på senare tid orörda skogarna skapar goda förutsättningar för ett krävande djurliv. Området är även av visst värde ur botanisk och hydrologisk synpunkt, liksom för friluftslivet.

Våmhuskölen är delvis ett stort värdefullt myrkomplex. Området har högt värderade platåformigt välvda mossar, topogena kärr, soligena kärr, sumpskogar samt sträng-flarkkärr.

Anjosvarden och dess omgivning är mycket värdefullt som ett större vildmarksområde helt utan vägar. De lågfjällsartade topparna, samt de odikade myrarna och höjdlägesskogarna, rymmer både botaniska, zoologiska och geologiska värden. Områdets storlek och ostörda vildmarkskaraktär är av värde för friluftslivet, liksom de säregna lågfjällen med dess storslagna vyer.

Stopån: Längs med Stopån finns några mindre, men vackra, vattenfall. Längs med ån finns många sällsynta arter av lavar, svamp och kryptogamer.

Huvudkriterier: A, B, C, E

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, naturlighet, kontinuitet, representativitet, raritet, funktion - betydelse för fauna.

Förutsättningar för bevarande: Hela området lämnas till fri utveckling. Värdet kan påverkas negativt av skogsbruk, dikning, skogsgödsling, vägdragningar och annan form av exploatering.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, dikning, torvtäkt och vattenreglering. Sumpskogar och skogar på fastmarksholmar får ej avverkas.

Säkerställande: Området är skyddat, med stöd av 7 §, NVL (numera MB 7 kap 4 §), med tre naturreservat. Med stöd av MB 7 kap 28§ är de tre reservaten även utnämnda till natura 2000 området SE0620041 Anjosvarden-Våmhuskölen-Stopån. Med sina 6050 ha är det säkerställda området något mindre än riksintresseområdet. Avgränsningen skiljer sig i Anjosvardens sydvästra hörn.

Områdets huvuddrag:

Våmhuskölen utgörs av ett stort och starkt vildmarksartat område i norra delen av Mora kommun, bara någon mil från Härjedalsgränsen. Området är ett typiskt högländ och bildar vattendelare mellan Ljusnan och Österdalälven. Den näringsfattiga berggrunden i kombination med ett kärvt klimat skapar en mycket karg miljö.

Magra tallskogar dominerar området, vissa sluttningar hyser även granpartier. Större delen av skogen har påverkats av dimensionsavverkningar under sekelskiftet, vilket har medfört att inslaget av gamla grova träd är begränsat. Den småvuxna skogen i höjdlägena har dock endast påverkats i mindre omfattning. Torrakor förekommer lokalt rikligt. Området har under senare tid skonats från avverkningar. Myrmarkerna utgör en mycket hög andel av området och de stora myrarna är helt odikade. Myrtypen domineras av fastmattekärr och blandmyrar av strängtyp. Våmhuskölen utgörs delvis av ett stort värdefullt myrkomplex. Området har högt värderade plåtåformigt välvda mossar, topogena kärr, soligena kärr, sumpskogar samt sträng-flarkkärr.

Floran och faunan är av klart nordlig karaktär. Här förekommer exempelvis arter som björn, dalripa, sångsvan och tallbit. Den artfattiga floran rymmer vissa anmärkningsvärda inslag som dvärgnäckros samt relativt rikligt med varglav.

Området utnyttjas idag främst för jakt och fiske, men torde även vara av intresse ur friluftssynpunkt då det tillsammans med omgivande marker bildar ett unikt och mycket stort väglöst vildmarksområde.

Ansjoarden: Högländet norr om Siljanssänkan präglas av höglänta bergkullslätter och djupt markerade dalgångar som skär igenom landskapet. De

högsta bergstopparna i denna trakt är mer eller mindre trädlösa och av lågfjällskaraktär.

Det här avgränsade området rymmer tre av dessa lågfjäll eller sk vardar. Anjosvarden är områdets största vard och når en höjd av 764 meter. Sannolikt har dessa toppar varit beskogade under den postglaciala varmetiden, men blivit kala genom klimatförsämring eller skogsbrand. I sluttningarna förekommer partier med strukturmark i form av stenringar och blockströmmar.

Skogarna i området utgörs huvudsakligen av gles lågproduktiv barrblandskog av naturskogskaraktär med inslag av enstaka träd. Området är påverkat av dimensionsavverkningar utförda framför allt kring sekelskiftet. Fjällbjörk förekommer i höjdlägena. Fältskiktet domineras av torr Ljunghed och kråkris.

I sänkorna utbreder sig soligena fattigkärr och strängblandmyrar vilka är helt opåverkade av dikningar.

Både floran och faunan är av nordlig prägel. På topparna är vegetationen av alpin karaktär med arter som fjällumner, ripbär och fjälltagellav, samt inslag av krypljung och klynnetåg i vindblottorna. I området förekommer även varglav. Intressantare faunistiska iakttagelser är myrsnäppa, fjällvråk samt alpin jordlöpare. Björn förekommer även i omgivningarna.

Området ingår i ett unikt väglöst vildmarksområde av betydande storlek. Anjosvarden är genom sin säregna fjällkaraktär och magnifika utsikt ett populärt utflyktsmål.

Stopån: Stopåns dalgång är vid och mäktig men smalnar av i norra delen av området till en trång och djup ravin. Stopån ingår i ett stort väglöst vildmarksområde som är viktig inte minst för friluftslivet. Längs med Stopån finns några mindre, men vackra, vattenfall. Längs med ån finns många sällsynta arter av lavar, svamp och kryptogamer.

Områdets myrar är mer eller mindre utpräglade backkärr.

Anmärkningar: VMI-id:15E2D0,02, 15D2E01, 15E3D01-03, 15E4C02, 15E4D01-02.

Referenser:

- Bratt, L, 1986: *Våmhuskölen, en naturinventering*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, Naturvårdsenheten, Rapport nr 1.
- Bratt, L, 1986: *Värdefull natur i Kopparbergs län - sammanställning inför naturvårdsprogram*. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1986:3.
- Jansson, E, 1981: *Anjosvarden i Mora*. FRP. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 12.
- Lundqvist, R, 1997: *Dalarnas urskogar*. Länsstyrelsen i Dalarna 1997:4. Länsstyrelsen i Kopparbergs län, N 1985:2.
- Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1990. *Våtmarker i Kopparbergs län*.
- Naturvårdsverket 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*.
- Rynéus, T, 1985: *Översiktlig naturinventering för Mora kommun*.

Rynéus, T (o medarb.), 1988: *Naturvårdsprogram för Kopparbergs län*.
Länsstyrelsen i Kopparbergs län 1988:1.